

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/156/2023
Identifikačné číslo spisu:	4108209171
Dátum vydania rozhodnutia:	22.10.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:4108209171.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Donau farm Jelka, s. r. o., Blahová, Hlavná 65, IČO: 36 235 873, zastúpenej JÁNSKÝ & PARTNERS s. r. o., advokátska kancelária, Nitra, Štúrova 13, IČO: 47 249 650, proti žalovanej Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s., Nitra, Nábrežie za hydrocentrálou 4, IČO: 36 550 949, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JURIKA & KELTOŠ, s. r. o., Bratislava, Mickiewiczova 2, IČO: 35 951 087, o náhradu majetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 25C/39/2008, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 30. marca 2023 sp. zn. 8Co/4/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má proti žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom (v poradí druhým) z 12. decembra 2019 č. k. 25C/39/2008-1265 v spojení s opravným uznesením z 13. decembra 2019 č. k. 25C/39/2008-1279 a opravným uznesením z 2. decembra 2020 č. k. 25C/39/2008-1358 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 784.302,83 eura s 8,5 % úrokom z omeškania ročne od 29. októbra 2007 do zaplatenia, to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia (výrok I), žalovanej uložil povinnosť zaplatiť trovy štátu v sume 1.704,77 eura do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia (výrok II), žalobkyni priznal voči žalovanej plnú náhradu trov konania (výrok III) a vrátil jej preddavok na trovy konania vo výške 39.215,14 eura (výrok IV), žalovanej vrátil preddavok na trovy konania vo výške 39.215,14 eura (výrok V). Uzneseniami z 13. októbra 2020 č. k. 25C/39/2008-1355 a z 3. decembra 2020 č. k. 25C/39/2008-1361 konanie v časti o zaplatenie sumy 1.501.512,00 eura a v časti úrokov z omeškania nad 8,5 % zastavil.

1.1. Súd prvej inštancie zdôvodnil rozhodnutie tým, že žalobkyni vznikol nárok na náhradu majetkovej ujmy spočívajúcej v nemožnosti obhospodarovať pozemky, ktoré sa nachádzajú v pásmach ochrany vodných zdrojov, a to za roky 2004 a 2005 s poukazom na § 30 ods. 2 a § 32 ods. 6 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších

predpisov (ďalej len „zákon o vodách“). Viazaný právnym názorom odvolacieho súdu mal za to, že žalobkyňa je v spore aktívne legitimovaná a nebola povinná predložiť žiadosť o úhradu náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania pozemku so všetkými náležitosťami podľa nariadenia vlády č. 438/2005 Z. z. Na zistenie výšky ujmy súd ustanovil znalca K. Y. z odvetvia čistota vôd, pod ktoré spadá aj ochrana vodných zdrojov a hospodárenie v pásmach vodných zdrojov, pretože bolo potrebné zistiť vplyv poľnohospodárskej činnosti na vodné zdroje zohľadniac pritom zákonné obmedzenia. Vyjadrenie znalca W. D. podľa súdu prvej inštancie znalecký posudok K. Y. nespochybnilo, pretože znalecký posudok vypracoval so znalosťami, ktoré W. D. nemal. Po vylúčení časti parciel zo žalobného nároku, žalovaná nemala ďalšie námietky k nájomným zmluvám, a tak rozloha, za ktorú žalobkyňa žiadala náhradu ujmy po úprave znalcom z tohto pohľadu nebola sporná. Pri rozhodovaní o výške náhrady majetkovej ujmy súd vychádzal z jej určenia znaleckým posudkom K. Y. a priznal ju ako celok bez ohľadu na roky, za ktoré si ju žalobkyňa uplatnila, keďže právny základ všetkých uplatnených nárokov bol rovnaký.

1.2. Súd prvej inštancie predbežne posúdil aj platnosť nájomných zmlúv žalobkyne, ktorú žalovaná spochybňovala. Konštatoval, že zmluvné strany (žalobkyňa a spoluvlastníci nehnuteľností) považovali zmluvy za platné v zmysle nariadenia vlády č. 208/1994 Z. z., zákona č. 504/2003 Z. z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov a Občianskeho zákonníka. Nájomné zmluvy boli uzatvorené písomne. Ak nebol nájomca alebo prenajímateľ vyzvaný rok pred ukončením nájmu na vrátenie či prevzatie pozemku, nebolo potrebné uzavretie nových zmlúv. Podľa názoru súdu prvej inštancie by bolo nereálne uzavrieť na jednu parcelu súčasne jednu zmluvu so všetkými spoluvlastníkmi. Vzhľadom na historický vývoj, efektívnosť, reálnosť postupu a prax (napríklad Slovenského pozemkového fondu ako najväčšieho prenajímateľa spoluvlastníckych podielov) bolo možné v zmysle § 39 a § 139 Občianskeho zákonníka vychádzať zo záveru, že takýto postup nebol v rozpore so zákonom. Na druhej strane poukázal na skutočnosť, že ak by sa postup uzavretia zmlúv s každým spoluvlastníkom zvlášť považoval za neplatný napriek tomu, že by to nebola vôľa nájomcov a prenajímateľov, väčšina zmlúv na pôdu v Slovenskej republike by bola neplatná. V zmluvách resp. ich prílohách boli prenajímané parcely špecifikované, a to v celku, v konkrétnych podieloch a výmerách spoluvlastníka. Zo zmlúv všetci účastníci vedeli, čo sa prenája. Ak by aj nejaký spoluvlastník tú ktorú nájomnú zmluvu neuzavrel, o hospodárení s vecou rozhoduje väčšina spoluvlastníkov. Podľa názoru súdu prvej inštancie novelizácia ustanovenia § 14 zákona č. 504/2003 Z. z. účinná od 1. februára 2019 odstránila nejasný stav priamym znením v zákone. Dátum uzavretia zmluvy nie je podstatnou náležitosťou, bez ktorej by bola zmluva neplatná. Uzavrel, že žalobkyňa užívala predmetné nehnuteľnosti oprávnene.

1.3. O úroku z omeškania rozhodol súd prvej inštancie v zmysle nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. účinného pred 31. januárom 2013 a priznal ho žalobkyni odo dňa, keď si majetkovú ujmu uplatnila a žalovaná dobrovoľne neplnila. O náhrade trov konania štátu rozhodol podľa § 259 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a o trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 266 ods. 1 CSP. Preddavky na trovy konania uhradené podľa pôvodne účinného ustanovenia § 141a Občianskeho súdneho poriadku vrátil súd stranám sporu s poukazom na zrušenie uvedeného ustanovenia a na princípy CSP.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 30. marca 2023 sp. zn. 8Co/4/2021 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch I až III zmenil tak, že žalobu zamietol a žalovanej priznal proti žalobkyni nárok na náhradu trov celého konania v rozsahu 100 %. Žalobkyňu zaviazal k náhrade trov štátu v sume 1.704,77 eura na účet súdu prvej inštancie.

2.1. Odvolací súd zdôvodnil zamietnutie žaloby nedostatkom aktívnej vecnej legitimácie žalobkyne, pretože podľa jeho názoru nemožno ako vecne správne potvrdiť rozhodnutie v zjavnom rozpore s vecnou legitimáciou strán sporu. Preskúmanie vecnej legitimácie, či už aktívnej alebo pasívnej, je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitimáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamieta. To, že sa súd výslovne k vecnej legitimácii nevysloví, neznamená, že sa s ňou v konaní nezaoberal (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej

republiky sp. zn. 2Cdo/205/2009). Vytkol súd prvej inštancie, že túto otázku neposudzoval s ohľadom na ustanovenia zákona o vodách, ktoré v spore aplikoval.

2.2. Rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3Cdo/212/2015 a sp. zn. 2Cdo/280/2018, na ktoré v tomto smere žalobkyňa poukazovala, neriešili otázku nároku nevlastníka - nájomcu pozemku na náhradu majetkovej ujmy za obmedzenie užívania pozemkov v ochranných pásmach vodárenských zdrojov v zmysle § 32 ods. 6 zákona o vodách, preto túto otázku posúdil odvolací súd samostatne. Dospel k záveru, že v zmysle zákona o vodách č. 184/2002 Z. z. účinného do 30. júna 2004, ako aj v zmysle ustanovení nového zákona o vodách, nájomcovi pozemkov náhrada majetkovej ujmy neprináleží; patrí výlučne vlastníkovi poľnohospodárskych pozemkov tak, ako to je upravené v § 28 ods. 6 starého zákona o vodách, resp. § 32 ods. 6 nového zákona o vodách. Pokiaľ starý i nový zákon v § 26 ods. 2, resp. v § 30 ods. 2 použili (v zátvorke) legislatívnu skratku „vlastník“ pre vlastníka, správcu alebo nájomcu poľnohospodárskych pozemkov a lesných pozemkov, učinili tak výlučne pre účely následného odseku a pre všeobecné povinnosti, t. j. pre určenie subjektov, ktoré majú povinnosť pozemky obhospodarovať spôsobom zachovávajúcim vhodné podmienky a napomáhajúcim zlepšovaniu vodných pomerov. Vzhľadom na použitie legislatívnej skratky len v tomto ustanovení, nie pri definovaní základných pojmov na začiatku zákona (pre celý zákon), nemožno podľa názoru odvolacieho súdu vyvodiť, že by sa v zátvorke uvedená legislatívna skratka „vlastník“ mala vzťahovať aj pre režim náhrady majetkovej ujmy podľa § 28 ods. 6., resp. § 32 ods. 6 zákona o vodách.

2.3. Odvolací súd poukázal na viaceré rozhodnutia súdov v obdobných veciach, kde súdy dospeli k rovnakému záveru o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie nájomcu na náhradu ujmy podľa zákona o vodách (Krajský súd v Košiciach v rozsudku sp. zn. 1Co/651/2014 zo dňa 18. 3. 2015, Krajský súd v Trnave v rozsudkoch sp. zn. 21Cob/120/2017 zo dňa 18. 12. 2018 a sp. zn. 26Co/68/2017 zo dňa 29. 5. 2018, Krajský súd v Trenčíne v rozsudku sp. zn. 27Cob/2/2013 zo dňa 4. 12. 2013 a Krajský súd v Banskej Bystrici v rozsudkoch sp. zn. 15Co/200/2016 zo dňa 26. 4. 2018 a sp. zn. 17Co/1053/2013 zo dňa 11. 2. 2015, pričom posledné dva uvádzané rozsudky boli predmetom dovolacieho konania s odmietajúcim rozhodnutím sp. zn. 2Cdo/280/2018, resp. sp. zn. 7Cdo/441/2015).

2.4. Ďalej dôvodil, že aj Ústava Slovenskej republiky rieši len obmedzenie vlastníka; nájomnému vzťahu ochranu neposkytuje, pričom ustanovenia zákona o vodách sú premietnutím uvedenej ochrany vlastníckeho práva, resp. náhrad za jeho obmedzenie. Rovnako aj zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny (§ 61) poskytuje ochranu len vlastníkovi, keď predmetný nárok podľa zákona o vodách je v podstate špeciálnym prípadom pre špeciálny predmet ochrany k uvedenému zákonu. Zákonnými obmedzeniami v zmysle zákona o vodách môže byť dotknutý len vlastník nehnuteľností, preto len on môže utrpieť ujmu v súvislosti s uvedenými obmedzeniami, pričom ak by zákon mienil riešiť obmedzenia aj iných osôb ako vlastníkov, musel by tak urobiť buď v konkrétnom ustanovení paragrafu alebo na začiatku zákona pri definícii (oprávnených) osôb, čo sa však nestalo. Ani z dôvodovej správy k uvedenému zákonu nevyplýva, že zmyslom zákona bolo riešiť nároky iných osôb ako vlastníkov nehnuteľností. Právo nájomcu je odvodené len od vlastníka, avšak zákon nárok na predmetnú náhradu inej osobe ako vlastníkovi nepriznáva, keď nájomca nie je ani obmedzenou osobou, keďže obmedzenou osobou je primárne vlastník nehnuteľností. Nájomca nehnuteľnosti má možnosť obmedzenia na prenajímanej nehnuteľnosti riešiť v zmluve o nájme pozemkov s vlastníkom dojednaním výšky nájomného zohľadňujúcej reálne obmedzenia spojené s užívaním nehnuteľnosti. Ak sa nájomca dohodne s vlastníkom pozemkov, pri akceptácii takéhoto nájmu s obmedzeniami žiadnu ujmu utrpieť nemôže. Z ustanovenia § 32 ods. 10 zákona o vodách účinného od 1. júna 2010 tiež vyplýva neprípustnosť postúpenia nároku na náhradu. Výška nároku na náhradu sa odvíja od obmedzenia vlastníka a aj pokiaľ pozemky prenájme, výšku ujmy treba riešiť podľa ujmy vlastníka a nie nájomcu, pričom v prejednávanom prípade výška uplatnenej ujmy vysoko presahuje ním platené nájomné. Analogicky odvolací súd poukázal na právo na náhradu za zákonné vecné bremeno, ktorá patrí tiež len vlastníkovi pozemku.

2.5. Odvolací súd ďalej uviedol, že žalobkyňa neoznačila riadne jednotlivé nehnuteľnosti podľa stavu ich

zápisu v katastri nehnuteľností a ani z rozsudku súdu prvej inštancie nie je zrejmé, ktorých pozemkov a v akom rozsahu sa predmet sporu týka. K otázke platnosti nájomných zmlúv konštatoval, že ak by nájomnú zmluvu za spoluvlastníkov uzatvoril len menšinový podielový spoluvlastník, nemôže sa jednať o platnú nájomnú zmluvu. Spoluvlastnícky podiel, vzhľadom na jeho charakter ideálneho podielu, nepredstavuje spôsobilý predmet prenájmu. V § 14 ods. 1 zákona č. 504/2003 Z. z. v znení účinnom od 1. februára 2019 ide o zmenu len do budúcnosti, a to výlučne len pre poľnohospodárske pozemky.

2.6 Napokon odvolací súd zdôraznil, že nároky za jednotlivé roky, ktoré si žalobkyňa uplatnila, predstavujú samostatné nároky, preto ich nebolo možné posudzovať ako celok. Nárok za rok 2005 nebol podľa znaleckého posudku ani preukázaný čo do jeho výšky, keď z uplatnenej sumy 430.115,95 eura podľa dodatku k znaleckému posudku vyplýval tento nárok len vo výške 367.711 eur, na čo žalobkyňa zmenou žaloby nereagovala. Rovnako zo znaleckého posudku vyplýva nižšia výmera pozemkov za jednotlivé roky oproti tej výmere, akú žalobkyňa uvádzala v podanej žalobe, pričom žalobkyňa nejasne znížila nárok za výmeru 43,061 ha, avšak bez špecifikácie rozsahu pozemkov patriacich do jednotlivých pásiem ochrany vôd a spôsobov užívania pozemkov podľa jednotlivých plodín. Odvolací súd zhrnul, že žalobkyňa nepreukázala vlastníctvo jednotlivých pozemkov, na ktorých malo prísť k ujme, a teda samotný skutkový základ nároku. Preverovanie zmlúv nebolo úlohou pre znalca, ale pre súd, vrátane preukázania vlastníckeho stavu.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktoré odôvodnila podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 CSP. Navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil a potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, alternatívne aby zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolateľka zároveň požiadala o odloženie právoplatnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 2 CSP.

3.1. K vade v zmysle § 420 písm. f) CSP podľa dovolateľky došlo v dôsledku prekročenia oprávnenia odvolacieho súdu v rámci odvolacieho prieskumu. S poukazom na prvé rozhodnutie odvolacieho súdu, v ktorom bola vyslovená existencia aktívnej legitímácie žalobkyne, mala dovolateľka za to, že druhé rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prekvapivé, odôvodnenie napadnutého rozsudku bolo nedostatočné a s ohľadom na iné rozhodnutia súdov v právne a skutkovo identických veciach bolo aj arbitrárne. Podľa názoru dovolateľky rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/205/2009, na ktoré odvolací súd poukazoval, nie je aplikovateľné na odvolacie konanie podľa Civilného sporového poriadku. V zmysle § 380 a § 365 CSP odvolací súd môže prihliadať len na tie odvolacie dôvody, ktoré boli v odvolaní vymedzené, s výnimkou procesných podmienok. Otázka aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne nebola sporná ani namietaná, samotné odvolanie žalovanej bolo v plnej miere koncipované v intenciách postavenia žalobkyne ako nájomcu pozemkov, pričom žalovaná cestou svojej právnej zástupkyne na pojednávaní pred odvolacím súdom uviedla, že vychádza z tej zákonnej definície, že pod pojmom vlastník sa rozumie aj správca a nájomca s tým, že napokon na výslovnú otázku predsedu senátu odvolacieho súdu pripustila, že pozná stanovisko súdov, že oprávnenou osobou je len vlastník, ako jeden z možných výkladov. Podľa čl. 6 ods. 1 CSP len v prípade povahy veci vyžadujúcej zvýšenú ochranu strany sporu je možné vyvažovať prirodzenú nerovnováhu postavenia strán sporu, pričom v danom spore o takýto druh veci nešlo. V dôsledku toho došlo k prekročeniu preskúmvacieho oprávnenia odvolacieho súdu vymedzeného ustanoveniami § 363, § 364 a § 380 CSP, ako aj k porušeniu rovnosti strán sporu.

3.2. Rozhodnutie odvolacieho súdu považovala dovolateľka za arbitrárne aj s poukazom na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/212/2015 a sp. zn. 3Cdo/257/2019, ktoré sa zaoberali výkladom ustanovenia § 32 ods. 6 zákona o vodách a žalobcom v rovnakom právnom a faktickom postavení nájomcu náhradu majetkovej ujmy priznali, pričom odvolací súd sa so závermi týchto rozhodnutí nevysporiadal. Rovnako tak neodôvodnil, prečo sporné ustanovenia zákona o vodách nevyložil aj inými výkladovými metódami, zohľadňujúcimi napríklad účel zákona alebo jeho systematiku. Odvolací súd rozhodol v rozpore so svojím doterajším právnym názorom vysloveným v skoršom zrušujúcom uznesení zo 14. októbra 2014 sp. zn. 9Co/296/2013. Odvolací súd na pojednávaní nezopakoval a ani nedoplnil dokazovanie, teda bol viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie. Pre

dovolaťku tak bol jeho záver o nedostatku aktívnej legitímácie v spore prekvapivým.

3.3. Dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 CSP odôvodnila dovolateľka nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom. Právnu otázku, na ktorej odvolací súd založil svoje rozhodnutie, formulovala v znení „či má byť osobou oprávnenou na uplatnenie nároku na náhradu majetkovej ujmy podľa ustanovenia § 32 ods. 6 zákona o vodách výlučne vlastník, alebo či takouto osobou je v zmysle legislatívnej skratky podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona o vodách aj nájomca alebo správca.“ Záver odvolacieho súdu, že v zátvorke uvedená legislatívna skratka „vlastník“ sa nevzťahuje na ustanovenie § 32 ods. 6 zákona o vodách, je v rozpore s rozhodnutiami dovolacieho súdu zo 4. mája 2017 sp. zn. 3Cdo/212/2015 a z 26. októbra 2022 sp. zn. 3Cdo/257/2019 a najmä v rozpore so znením zákona o vodách. Aplikujúc čl. 8 a body 9.1 a 9.3 Prílohy č. 1 Legislatívnych pravidiel tvorby zákonov (uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky č. 19/1997 Z. z.) a legislatívnych pravidiel vlády Slovenskej republiky (uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 164 zo 4. mája 2016) - legislatívna skratka sa použije najmä vtedy, keď sa slová, ktoré má skratka nahradiť, opakujú v texte viackrát. Treba ju zaradiť na také miesto, kde sa skracované slová použijú prvýkrát. Obe dotknuté ustanovenia zákona o vodách sa nachádzajú v piatej časti zákona a legislatívna skratka „vlastník“ sa preto mala použiť aj v ďalšom texte zákona, nielen v následnom odseku ustanovenia § 30 zákona o vodách. Zo znenia ustanovenia § 32 ods. 6 citovaného zákona je zrejmé, že určujúcim pre status oprávnenej osoby nie je vlastníctvo k pozemku, ale užívanie pozemku, ktoré je možné vlastníkom, správcom alebo nájomcom, teda v rozsahu právneho postavenia predvídaného legislatívnou skratkou. Uvedené potvrdzuje aj znenie predchádzajúceho odseku 5 citovaného paragrafu zákona o vodách, ktoré hovorí o prechode práv a povinností z rozhodnutí o určení ochranných pásiem vodárenského zdroja na ďalšieho nadobúdateľa alebo užívateľa majetku. Z tohto následne vyplýva, že aj náhrada majetkovej ujmy za toto obmedzenie môže byť uplatnená aj nájomcom. Zo samotnej podstaty zákona o vodách je zrejmé, že zákonnými obmedzeniami môže byť dotknutý každý, kto vykonáva činnosť, ktorá môže ovplyvniť stav povrchových vôd a podzemných vôd (§ 30 ods. 1). Rovnako z odsekov 2 a 3 citovaného paragrafu v zmysle legislatívnej skratky vyplýva, že povinnými, ktorým súčasne je možné uložiť vykonanie opatrení v zmysle legislatívnej skratky sú nielen vlastníci pozemkov. Pokiaľ vlastník sám na pozemku nehospodári, nie je výlučne a primárne obmedzenou osobou, keďže prenajatý pozemok sám neužíva, nemôže byť ani sám obmedzený v jeho užívaní, nemôže na ňom dosahovať akýkoľvek výnos, t. j. ani znížený. Je nemožné stanoviť výšku nájomného v nájomnej zmluve so zohľadnením reálneho obmedzenia spojeného s užívaním nehnuteľnosti, nakoľko výška nájomného nesúvisí s výškou majetkovej ujmy podľa zákona o vodách. Zákon č. 504/2003 Z. z. stanovuje minimálnu výšku nájomného a s prihliadnutím na minimálnu a maximálnu dĺžku nájmu podľa zákona č. 504/2003 Z. z. nie je možné pri uzatváraní nájomnej zmluvy ani len odhadnúť výšku náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá by sa mala pretaviť do zníženia nájomného. Ak vlastník nehnuteľnosť prenajme a neužíva ju, nemôže ani prísť k akémukoľvek súbehu nárokov z titulu náhrady majetkovej ujmy pri obmedzení užívania, ako to tvrdil odvolací súd.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu žalobkyne považovala dovolanie za nedôvodné a žiadala, aby ho dovolací súd zamietol. Mala za to, že nedošlo k prekročeniu preskúmovacích oprávnení zo strany odvolacieho súdu, keďže otázku aktívnej vecnej legitímácie je súd povinný skúmať aj bez návrhu, naviac žalovaná od počiatku konania a aj v rámci podaného odvolania nedostatok aktívnej legitímácie žalobkyne namietala. Rozhodnutie odvolacieho súdu nepovažovala za prekvapivé, pretože odvolací súd poskytol žalobkyni priamo na pojednávaní priestor, aby sa k otázke aktívnej vecnej legitímácie vyjadrila. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu považovala za dostatočné a správne. Napokon podľa jej názoru nie je daný ani dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP, pretože právna otázka vymedzená žalobkyňou nebola jediná, od ktorej výlučne záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, keď odvolací súd zamietol žalobu aj z dôvodu neplatnosti nájomných zmlúv.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je potrebné

odmietnuť.

6. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti opravného prostriedku. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa.

7.1. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. V prvom rade bolo potrebné preskúmať prípustnosť dovolania, ktorú dovolateľka odvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné pojednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegatio iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti).

10. Dovolateľka bola toho názoru, že k naplneniu vady zmätočnosti došlo v dôsledku prekročenia preskúmacích oprávnení odvolacím súdom v rámci odvolacieho konania, ktorý preskúmal jej aktívnu vecnú legitímáciu ako nájomcu dotknutých pozemkov, hoci táto otázka nebola v konaní sporná, nebola namietaná v odvolaní žalovanou a nešlo ani o spor so slabšou zmluvnou stranou.

11. Predovšetkým je potrebné konštatovať, že súd prvej inštancie sa otázkou aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne v spore zaoberal. Na to, aby súd mohol vecne rozhodnúť, nevyhnutne si musel najskôr vyriešiť otázku existencie práva žalobkyne ako nájomcu (t. j. nevlastníka) dotknutých pozemkov na náhradu ujmy podľa § 32 ods. 6 zákona o vodách, resp. § 28 ods. 6 predchádzajúceho zákona o vodách. Hoci v rozsudku niet zmienky o tejto skutočnosti, jeho závery logicky preukazujú, že súd prvej inštancie nepovažoval nedostatok vlastníckeho práva na strane žalobkyne za dôvod pre zamietnutie žaloby, tým pádom skúmal aktívnu vecnú legitímáciu žalobkyne ako nevlastníka a posúdil vec tak, že jej aktívna vecná legitímácia je daná. Odvolací súd posúdil túto otázku právne odlišne. Oba sudy však len aplikovali citované ustanovenia právnej normy na otázku aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne v spore bez zmeny v skutkovom stave, keďže okolnosť, že žalobkyňa nie je vlastníkom dotknutých pozemkov, bola zrejma od počiatku sporu. Aplikácia právnej normy na súdom zistený skutkový stav nie je determinovaná aktivitou strán sporu. Otázka postavenia žiadateľa v zmysle citovaných ustanovení zákona o vodách bola pritom v spore kľúčová.

12. Odvolací súd má v zmysle ustanovení CSP možnosť posúdiť vec právne odlišne. V prejednávanom

spore tak odvolací súd urobil, pričom postupoval v zmysle § 382 CSP v záujme ochrany strán sporu pred prekvapivým rozhodnutím, keďže súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí dospel k záveru, že nájomca ako nevlastník dotknutých pozemkov má v spore aktívnu vecnú legitímáciu. Tomuto postupu odvolacieho súdu niet čo vytknúť. Navyše odvolací súd postupoval aj v súlade so závermi judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (nálezy sp. zn. III. ÚS 289/2017, III. ÚS 275/2018), keď s poukazom na vedomosť o rozhodnutiach iných všeobecných súdov v identických veciach bol povinný aj bez návrhu strán sporu v súlade s § 393 ods. 2 CSP a s čl. 2 CSP vysporiadať sa s ich závermi. Odvolací súd teda v prejednávanej spore neprekročil rozsah svojich oprávnení preskúmať napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie na podklade odvolania žalovanej, keď len zaujal odlišný právny názor na otázku právneho, nie skutkového posúdenia veci, pričom dôsledne zachoval procesné práva strán sporu.

13. Pod „prekvapivým rozhodnutím“ sa v rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu rozumie rozhodnutie, ktorým odvolací súd, na rozdiel od súdu prvej inštancie, za rozhodujúcu považoval skutočnosť, ktorú nikto netvrdil alebo nepopieral, resp. ktorá nebola predmetom posudzovania súdom prvej inštancie. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu, nečakane založené na iných právnych záveroch než rozhodnutie súdu prvej inštancie (porovnaj 3Cdo/102/2008), resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie nepredvídateľne založené na iných dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana sporu v danej procesnej situácii nemala možnosť namietat nesprávnosť nového právneho názoru, zaujatého až v odvolacom konaní (porovnaj 5Cdo/46/2011).

14. Aj Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) definoval, že prekvapivosť rozhodnutia môže spočívať v aplikácii právnej normy, ktorá dosiaľ v konaní nebola použitá sporovými stranami ani súdom, alebo v zmene právneho názoru súdu vyvolanej dôkazom vykonaným alebo skutočnosťou zistenou až v odvolacom konaní, ku ktorým sa účastník nemal možnosť vyjadriť (porovnaj III. ÚS 52/2019).

15. V danom prípade však nejde o ani jednu z vyššie popísaných situácií, keď odvolací súd dospel k odlišnému právnomu posúdeniu sporu aplikujúc ustanovenia, ktoré aplikoval už aj súd prvej inštancie (§ 32 ods. 6 zákona o vodách, resp. § 28 ods. 6 starého zákona o vodách), a to bez zmeny skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie. Váda zmätočnosti spočívajúca v prekvapivosti súdneho rozhodnutia nie je založená na tom, že by odvolací súd nemohol odlišne právne vyložiť právnu normu, ktorá už bola súdom prvej inštancie aplikovaná, či prípadne aplikovať na vec právnu normu, ktorá v doterajšom priebehu konania vôbec použitá nebola, práve naopak, ide o zákonom predvídaný procesný postup. K založeniu procesnej vady zmätočnosti dochádza len v tom prípade, ak tak odvolací súd urobí v rozpore so spôsobom, ktorý mu procesný kódex predpisuje v ustanoveniach § 382 a § 383 CSP. Dôsledkom porušenia týchto procesných ustanovení odvolacím súdom by bolo vydanie rozhodnutia, ku ktorému strany sporu nemali možnosť sa vyjadriť, prípadne nemali možnosť využiť prostriedky procesného útoku či obrany, teda porušenie zásady kontradiktórnosti konania, na ktorej stojí civilný sporový proces.

16. Odvolací súd nariadil pojednávanie, na ktorom umožnil stranám sporu vyjadriť sa k novému právnomu posúdeniu otázky aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne. I keď ustanovenie § 382 CSP predvída aplikáciu úplne nového, v doterajšom priebehu sporu nepoužitého ustanovenia odvolacím súdom, tým, že odvolací súd postupoval podľa tohto ustanovenia a umožnil stranám vyjadriť sa k odlišnému právnomu posúdeniu uvedenej otázky, neporušil žiadne procesné právo strany, práve naopak, zachoval právo strany sporu vyjadriť sa a predniesť svoje argumenty, v dôsledku čoho nemohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu pre strany prekvapujúce. To, že odvolací súd nariadil pojednávanie, hoci nešlo o prípad predpokladaný ustanovením § 384 CSP, nemohlo mať negatívny dopad na procesné práva strán. Inými slovami to, že odvolací súd zvolil namiesto písomnej výzvy podľa § 382 CSP formu ústneho pojednania odvolania na pojednávaní, na ktorom vytvoril priestor stranám na vyjadrenie sa k odlišnému právnomu posúdeniu otázky aktívnej vecnej legitímácie, nemalo za následok žiadnu ujmu na procesných právach žalobkyne.

17. S vyššie uvedenou námietkou súvisela i ďalšia námietka dovolateľky, týkajúca sa prekvapivosti rozhodnutia odvolacieho súdu v časti o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie. Uviedla, že odvolací súd rozhodol v rozpore so svojím doterajším právnym názorom, vysloveným v skoršom zrušujúcom uznesení zo 14. októbra 2014 sp. zn. 9Co/296/2013, pričom na pojednávaní dokazovanie nezopakoval a ani nedoplnil, teda bol viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie. K tomu je potrebné uviesť, že pre odvolací súd nevyplýva z § 226 OSP jeho viazanosť vlastným právnym názorom. K takejto situácii sa najvyšší súd vyjadril okrem iného v uznesení z 26. apríla 2023 sp. zn. 4Cdo/81/2022, kde konštatoval, že v praxi nie je vylúčená situácia, že odvolací súd v zrušujúcom rozhodnutí vysloví určitý právny názor, ktorý súd prvej inštancie následne (povinne) pretaví do svojho rozhodnutia, avšak odvolací súd po podaní odvolania tento svoj vlastný právny názor zmení (bez toho, aby došlo ku skutočnostiam, ako je zmena zisteného skutkového stavu a pod.) a rozhodne inak. Už staršia rozhodovacia prax dovolacieho súdu (R 68/1971) pripustila, aby odvolací súd svoj skorší záväzný právny názor vyjadrený v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení zmenil. Táto názorová línia sa presadila aj po roku 1989, a to „predovšetkým s ohľadom na ústavnoprávny princíp nezávislosti sudcu, ktorý je vo všeobecnosti viazaný len zákonom“ (nález ústavného súdu z 3. septembra 2013 sp. zn. III. ÚS 46/2013). Keďže ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku ohľadom kasačnej záväznosti rozhodnutí súdov vyššej inštancie boli obsahovo totožné s ustanoveniami v CSP, je staršia judikatúra použiteľná aj pre nový procesný kódex. Odvolací súd teda nepostupuje v rozpore s procesnými predpismi, ak svoj predchádzajúci vo veci vyslovený právny názor zmení, a to aj vtedy, ak nedôjde k zmene zisteného skutkového stavu veci.

18. Dovolateľka tiež tvrdila, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo nedostatočne odôvodnené, zmätočné a arbitrárne, odvolací súd sa argumentačne nevysporiadal s rozhodnutiami najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/212/2015 a sp. zn. 3Cdo/257/2019 a neobjasnil, prečo sa pri interpretácii a aplikácii ustanovenia § 30 ods. 2 zákona o vodách nezaoberal aj inými výkladovými metódami.

19. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je i právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07).

20. Podľa ústavného súdu zjavná neodôvodnenosť (arbitrárnosť) rozhodnutia všeobecného súdu je najčastejšie daná absenciou súvislosti právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaného prípadu, rozporom s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

21. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým došlo k zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie, má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP a § 220 ods. 2 CSP a obsahuje zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, vykazuje logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania a nemožno ho považovať za nedostatočne odôvodnené resp. arbitrárne. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne a náležite neodôvodnil. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia veľmi podrobne a jasne zdôvodnil, prečo pristúpil k zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie, keď po prvé dospel k odlišnému právnemu záveru ako súd prvej inštancie vo vzťahu k aktívnej vecnej legitímácii žalobkyne v konaní, ktorej ako nie vlastníčkovi dotknutých pozemkov nemohlo vzniknúť právo na náhradu majetkovej ujmy v zmysle § 28 ods. 6 starého zákona o vodách a § 32 ods. 6 nového zákona o vodách, po druhé k odlišnému právnemu záveru ako súd prvej inštancie vo vzťahu k platnosti nájomných zmlúv k dotknutým pozemkom, za ktoré žalobkyňa náhradu majetkovej ujmy žiadala a po tretie k odlišnému právnemu záveru ako súd prvej inštancie o preukázanom skutkovom základe uplatňovaného nároku, ktorý bolo potrebné považovať v každom kalendárnom roku za samostatný nárok.

22. Odvolací súd vysvetlil, že rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/212/2015 a sp. zn. 2Cdo/280/2018, na ktoré poukazovala žalobkyňa v odvolaní, neriešili otázku nároku nevlastníka - nájomcu pozemku na náhradu ujmy za obmedzenie užívania pozemkov v ochranných pásmach vodárenských zdrojov v zmysle § 32 ods. 6 zákona o vodách. Najvyšší súd sa v dotknutých rozhodnutiach a ani v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/257/2019, na ktoré poukazovala žalobkyňa v dovolaní, skutočne nezaoberal výkladom ustanovenia § 28 ods. 6 starého zákona o vodách, ani § 32 ods. 6 nového zákona o vodách v intenciách oprávnenia vlastníka alebo nájomcu a ich aktívnej vecnej legitimácie na náhradu majetkovej ujmy. V rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/212/2015 konštatácie dovolacieho súdu obsiahnuté v odôvodnení ohľadom vlastníka (nájomcu) netvorili podstatu jeho rozhodnutia a ani obiter dictum sa nevyjadroval k otázke aktívnej vecnej legitimácie nájomcu na náhradu majetkovej ujmy. Dovolací súd v uvedenom konaní riešil otázku preukázania nároku a jeho obmedzenia v prípade, že štátny orgán si nespĺnil povinnosť vyplývajúcu mu zo zákona č. 364/2004 Z. z. vydať všeobecnú právnu úpravu týkajúcu sa ochranných pásiem a opatrení na ochranu vôd. V rozhodnutí sp. zn. 2Cdo/280/2018 najvyšší súd dokonca výslovne uviedol, že otázka aktívnej legitimácie nájomcu na náhradu majetkovej ujmy podľa zákona o vodách nebola pre rozhodnutie odvolacieho súdu podstatná, keď odvolací súd ju v konaní neriešil (bod 14 citovaného rozhodnutia). V rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/257/2019 zase bola riešená právna otázka, či je žiadateľ, ktorý sa domáha náhrady ujmy podľa § 32 ods. 6 zákona o vodách, povinný podať žiadosť s náležitosťami predpokladanými znením zákona účinným od 1. júna 2010 a tiež či má povinnosť podať žiadosť u povinnej osoby ešte pred uplatnením práva na súde. Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť, že dovolacie konanie je špecifické v tom, že najvyšší súd ako súd dovolací je striktne viazaný obsahom vymedzenej právnej otázky obsiahnutej v dovolaní, preto predmetom dovolacieho konania nie je preskúmanie sporu v jeho celej šírke a vo všetkých otázkach, od ktorých mohlo závisieť rozhodnutie súdov nižšej inštancie. Dovolací súd sa tak nemôže vo svojich rozhodnutiach vyjadrovať a ani preskúmať závery súdov nižšej inštancie týkajúce sa tých otázok, ktoré neboli predmetom dovolania. Preto, ak určitý záver nevyplýva z rozhodnutia dovolacieho súdu ako odpoveď na položené dovolacie otázky a prípadne nie je zreteľne vyjadrený ako obiter dictum, nemožno prisvedčiť názoru dovolateľky, že dovolací súd sa musel otázkou aktívnej vecnej legitimácie zaoberať len preto, že sa zaoberal dovolaním v právne a skutkovo identickej veci.

23. Odvolací súd rovnako vysvetlil aj to, že ak starý i nový zákon o vodách v § 26 ods. 2, resp. v § 30 ods. 2 použili (v zátvorke) legislatívnu skratku „vlastník“ pre vlastníka, správcu alebo nájomcu poľnohospodárskych pozemkov a lesných pozemkov, učinili tak výlučne pre účely následného odseku a pre určenie subjektov, ktoré majú povinnosť uvedené pozemky obhospodarovvať spôsobom zachovávajúcim vhodné podmienky na výskyt vôd a vodné pomery. Odôvodnenie obsahuje aj ďalšie argumenty, o ktoré odvolací súd svoj záver o nedostatku aktívnej vecnej legitimácie žalobkyne v spore oprel (výklad Ústavy SR, zákona č. 543/2002 Z. z., právo vlastníka verus právo nájomcu, vznik ujmy vlastníkovi nie nájomcovi, analógia vo vzťahu k zákonnému vecnému bremenu). Myšlienkový postup odvolacieho súdu, akým k svojmu záveru dospel, je z rozhodnutia zrejмый a nevykazuje známky svojvôle, pri výklade zákona o vodách vychádzal odvolací súd aj z jeho účelu a systematiky, keď porovnával zmysel zákona s inými právnymi predpismi a zaoberal sa aj vzájomným vzťahom jeho ustanovení. Skutočnosť, že závery odvolacieho súdu sú iné než tie, ktoré zastáva dovolateľka, neznamena, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je dostatočne odôvodnené.

24. Z obsahu dovolania je celkom zrejмый, že žalobkyňa sa svojou argumentáciou nedostatočným odôvodnením napadnutého rozhodnutia snaží spochybniť právne posúdenie sporu odvolacím súdom (rovnaké námietky uvádza aj pri námietke nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom podľa § 421 ods. 1 CSP), ktorá však aj v prípade jej opodstatnenosti by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP (porovnaj R 24/2017, 9Cdo/248/2021).

25. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí

rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom sporových strán, vrátane ich dôvodov a námietok. Preto skutočnosť, že žalobkyňa s názorom odvolacieho súdu nesúhlasí, sama o sebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti súdnych rozhodnutí, ktoré spolu tvoria celok. Iba skutočnosť, že dovolateľka sa nestotožňuje s právnym názorom súdu, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia súdu (napr. I. ÚS 188/06).

26. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie žalobkyne v tejto časti procesne neprípustné, čo je dôvodom na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

27. Podstatou dovolacej argumentácie žalobkyne bol nesúhlas s právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke jej aktívnej vecnej legitímácie a s jeho záverom, že nárok na náhradu majetkovej ujmy v zmysle § 32 ods. 6 zákona o vodách, resp. § 30 ods. 2 starého zákona o vodách má len vlastník dotknutého pozemku (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP).

28. Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

29. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

30. Podľa § 432 ods. 2 CSP dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

31. Vo vzťahu k tomuto dôvodu dovolací súd považuje za potrebné poukázať na to, že otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Relevanciu podľa citovaného ustanovenia má len právna (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (§ 432 ods. 1 CSP) a pri ktorej s prihliadnutím na individuálne okolnosti prípadu súčasne platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom. Právna otázka, ktorej vyriešenie nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (ktorej vyriešenie neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na dvoch alebo viacerých (z hľadiska merita rozhodnutia rovnocenných) dôvodoch, z ktorých každý jeden aj len samostatne bol súdom považovaný za kľúčový (v tom zmysle, že so zreteľom naň bolo treba žalobu buď zamietnuť alebo naopak žalobe vyhovieť), zatiaľ čo dovolateľ procesnú povinnosť preukázať prípustnosť a opodstatnenosť dovolania vo väzbe na každý jeden z týchto dôvodov. Právne otázky, takto dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

32. S poukazom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že otázka formulovaná dovolateľkou v znení „či má byť osobou oprávnenou na uplatnenie nároku na náhradu majetkovej ujmy podľa ustanovenia § 32 ods. 6 zákona o vodách výlučne vlastník, alebo či takouto osobou je v zmysle legislatívnej skratky podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona o vodách aj nájomca alebo správca“ nespĺňa kritériá stanovené v § 421 ods. 1 CSP. Zamietajúce rozhodnutie odvolacieho súdu bolo totiž založené na viacerých dôvodoch. Neexistenciu aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne v spore dovolací súd oprel

nielen o právny záver, že na náhradu ujmy podľa § 32 ods. 6 zákona o vodách je aktívne vecne legitimovaný iba vlastník dotknutých pozemkov. Odvolací súd žalobu zamietol súčasne aj z toho dôvodu, že nájomné zmluvy, od ktorých žalobkyňa odvodzovala postavenie nájomcu dotknutých pozemkov, a tým aj (podľa jej interpretácie) svoju aktívnu vecnú legitimáciu v spore, neboli platné, pretože neboli uzatvorené väčšinovými podielovými spoluvlastníkmi, a tiež preto, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno vo vzťahu k preukázaniu vlastníckeho práva prenajímateľov k dotknutým pozemkom, za ktoré náhradu žiadala (body 23 a 24 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia).

33. Žalobkyňou formulovaná dovolacia otázka tak síce bola relevantná z pohľadu právneho posúdenia jej aktívnej vecnej legitimácie, avšak v dôsledku toho, že nebola jediným dôvodom zamietnutia žaloby, aj keby skutočne bolo právne posúdenie zo strany odvolacieho súdu v tejto časti nesprávne, riešenie tejto otázky by nemalo žiadny vplyv na to, ako odvolací súd posúdil otázku platnosti nájomných zmlúv a ani na záver, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno vo vzťahu k identifikácii vlastníkov pozemkov, za ktorých obmedzené užívanie žiadala náhradu majetkovej ujmy. Na zamietnutie žaloby odvolacím súdom by pritom postačoval aj jeden, a to ktorýkoľvek z vyššie uvedených samostatných právnych záverov. Inými slovami, výsledok sporu pre žalobkyňu by bol rovnaký aj v tom prípade, ak by jej dovolací súd dal za pravdu a dospel k záveru, že aj nájomca je osobou oprávnenou na uplatnenie nároku na náhradu majetkovej ujmy podľa ustanovenia § 32 ods. 6 zákona o vodách. Keďže žalobkyňa ostatné dôvody zamietnutia žaloby nijako nenamietala, dovolaciemu súdu neostávalo iné ako konštatovať, že dovolateľkou nastolená právna otázka má iba akademickú povahu a rozhodnutie odvolacieho súdu v preskúmvanej veci nezáviselo výlučne od vyriešenia dovolateľkou nastolenej právnej otázky.

34. Z týchto dôvodov najvyšší súd dovolanie žalobkyne v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, ktoré nebolo odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

35. Posúdením návrhu dovolateľky na odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre vyhovieť návrhu v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1, ods. 2 CSP, preto v súlade s ustálenou praxou najvyššieho súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považoval za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022). Vzhľadom na výsledok tohto konania ani nebol dôvod na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

36. O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP v súlade so zásadou úspechu strany v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP), v zmysle ktorej vznikol úspešnej žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti neúspešnej žalobkyni (dovolateľke).

37. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.